

Boštjan Dornik¹
(Slovenia)

CRISIS MANAGEMENT AND MANAGEMENT OF TELEVISION ARCHIVES DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

ABSTRACT

Purpose: *This paper aims to show the operation of television archives at RTV Slovenia during the state of emergency due to the COVID-19 epidemic from 12th March 2020 until 31st May 2020. The crisis has had an effect on the operation of RTV Slovenia and consequently on its archives, which must perform their duties in accordance with the law and instructions of the management. The purpose of the study is to show the management and administration of the archives during the crisis and the effect this had on the operation of RTV Slovenia.*

Method/approach: *To study the impact of the state of emergency on the operation of the television archives, we analysed primary and secondary written sources to connect certain theoretical premises of crisis management with the actual operation of the archives during the crisis. Using the experimental method, we showed the effects of some decisions made by the national crisis management bodies and RTV Slovenia administration on the archives.*

Results: *The results show the operation of archives during the COVID-19 epidemic, the changes implemented due to measures taken by the authorities and the solving of problems related to the organization of work and performing of archival procedures. Furthermore, we are proposing guidelines and recommendations for crisis management of archives in the event of future crises.*

Conclusion/findings: *Two main hallmarks of the management of archives during the crisis were great uncertainty and the need to constantly adapt to the situation. This necessitated the preparation of several plans and decisions that changed according to the course of the crisis. From what we have experienced during this crisis, we need to prepare additional work plans in order to solve problems that we have encountered. The research also shows that the archives can continue performing their work effectively even during the state of emergency.*

Keywords: *state of emergency, crisis management, COVID-19 epidemic, crisis work plans, television archives operation*

1 Boštjan Dornik, univ. dipl. politolog, Vodja TV arhiva in dokumentacije RTV Slovenije, RTV Slovenija, Kolodvorska 2, 1000 Ljubljana, bostjan.dornik@rtvslo.si
Boštjan Dornik je leta 2002 diplomiral na Fakulteti za družbene vede na Univerzi v Ljubljani, smer politologija obramboslovje. Od leta 2019 je vpisan na doktorski študij arhivskih znanosti na fakulteti Alma Mater Europaea v Mariboru. Po zaposlitvah v finančnih družbah je leta 2004 pričel najprej honorarno, leta 2009 pa redno opravljati delo realizatorja predvajanja programov na RTV Slovenija. Med leti 2010 in 2011 je bil vodja televizijskega predvajanja. Konec leta 2011 je prevzel vodenje projekta za uvedbo sistema za načrtovanje, realizacijo in analizo televizijskih programov na RTV Slovenija. V ta namen je napisal vrsto strokovnih priročnikov za uporabnike. Z majem 2017 je prevzel vodenje TV-arhiva in dokumentacije na RTV Slovenija.

GESTIONE DELLA CRISI E GESTIONE DI ARCHIVI TELEVISIVI DURANTE L'EPIDEMIA DI COVID-19

ABSTRACT

Scopo: Questo documento mira a mostrare il funzionamento degli archivi televisivi della RTV Slovenia durante lo stato di emergenza a causa dell'epidemia di COVID-19 dal 12 marzo 2020 al 31 maggio 2020. La crisi ha avuto un effetto sul funzionamento della RTV Slovenia e di conseguenza sui suoi archivi, che devono svolgere le loro funzioni in conformità con la legge e con le istruzioni della direzione. Lo scopo dello studio è quello di mostrare la gestione e l'amministrazione degli archivi durante la crisi e l'effetto che ciò ha avuto sul funzionamento di RTV Slovenia.

Metodo/approccio: Per studiare l'impatto dello stato di emergenza sul funzionamento degli archivi televisivi, abbiamo analizzato fonti scritte primarie e secondarie per collegare alcune premesse teoriche di gestione delle crisi con l'effettivo funzionamento degli archivi durante la crisi. Utilizzando il metodo sperimentale, abbiamo mostrato gli effetti di alcune decisioni prese dagli organismi nazionali di gestione delle crisi e dall'amministrazione RTV Slovenia sugli archivi.

Risultati: I risultati mostrano il funzionamento degli archivi durante l'epidemia di COVID-19, i cambiamenti attuati a causa delle misure adottate dalle autorità e la risoluzione dei problemi legati all'organizzazione del lavoro e all'esecuzione di procedure di archiviazione. Inoltre, proponiamo orientamenti e raccomandazioni per la gestione delle crisi degli archivi in caso di crisi future.

Conclusione/risultati: Le due caratteristiche principali della gestione degli archivi durante la crisi erano la grande incertezza e la necessità di adattarsi costantemente alla situazione. Ciò ha reso necessaria la preparazione di diversi piani e decisioni, che sono cambiati seguendo lo sviluppo della crisi. Dato quello che abbiamo vissuto durante questa crisi, dobbiamo preparare ulteriori piani di lavoro per risolvere i problemi che abbiamo incontrato. La ricerca mostra pure che gli archivi possono continuare a svolgere il loro lavoro in modo efficace anche durante lo stato di emergenza.

Parole chiave: stato di emergenza, gestione delle crisi, epidemia di COVID-19, piani di lavoro di crisi, operazioni sugli archivi televisivi

KRIZNO UPRAVLJANJE IN VODENJE TELEVIZIJSKEGA ARHIVA V ČASU EPIDEMIJE COVID-19

IZVLEČEK

Namen: V raziskavi bomo predstavili delovanje TV-arhiva na RTV Slovenija v izrednih razmerah, in sicer v času epidemije COVID-19 od 12. 3. 2020 do 31. 5. 2020. Izredne razmere so imele vpliv na delovanje RTV Slovenija ter posledično na TV-arhiv, ki je dolžan opravljati svoje naloge v skladu z zakonom in navodili vodstva. Namen študije primera je prikazati upravljanje in vodenje TV-arhiva v krizi in z njim povezan vpliv na poslovanje.

Metoda/pristop: V študiji primera vpliva izrednih razmer na delovanje TV-arhiva smo analizirali primarne in sekundarne pisne vire, s katerimi smo povezali nekatera teoretična izhodišča kriznega upravljanja in vodenja. Z uporabo izkustvene metode smo prikazali vpliv nekaterih odločitev organov kriznega upravljanja in vodenja v državi ter RTV Slovenija na TV-arhiv.

Rezultati: Z rezultati raziskave želimo prikazati delovanje TV-arhiva v krizni situaciji epidemije COVID-19 kot odziv na ukrepe pristojnih inštitucij, reševanje problemov, povezanih z organizacijo dela, in opravljanjem arhivskih postopkov. Nadalje želimo podati tudi smernice in priporočila kriznega upravljanja ter vodenja TV-arhiva v primeru naslednjih kriz.

Sklepi/ugotovitve: Upravljanje in vodenje v izrednih razmerah sta pokazala veliko negotovost razmer ter stalno prilagajanje situaciji. V ta namen je bilo potrebno pripraviti več načrtov in sklepov, ki so se spreminjali glede na potek krize. Na podlagi izkušenj je potrebno pripraviti dodatne načrte dela, s katerimi bi rešili težave, ki so se ob krizi pojavile. Raziskava delovanja TV-arhiva nam je pokazala, da lahko TV-arhiv opravlja svoje delo učinkovito tudi v času izrednih razmer.

Ključne besede: izredne razmere, krizno upravljanje in vodenje, epidemija COVID-19, načrti dela v krizi, delovanje TV-arhiva.

1 UVOD

V Vuhanu na Kitajskem se je decembra 2019 pojavilo več primerov pljučnice. Bolezen so poimenovali koronavirus bolezen 19 oz. COVID-19 (Coronavirus disease 19 oz. COVID-19), virus, ki jo povzroča pa hudi akutni respiratorni sindrom koronavirus 2 (Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 oz. SARS-CoV-2). 11. 3. 2020 je Svetovna zdravstvena organizacija (World health organization oz. WHO) razglasila pandemijo. WHO se je odločila za razglasitev pandemije, ko je število okužb v svetu doseglo 200.000 okuženih in preseгло 8.000 smrti v 160 državah. Virus se je v Evropi najprej razširil v Italiji, kjer je bilo do 18. 3. 2020 okuženih 30.000 prebivalcev, od tega jih je 2.500 umrlo (Spinelli in Pellino, 2020).

V Sloveniji je bil prvi primer COVID-19 potrjen 4. 3. 2020. Z 12. 3. 2020 je država razglasila epidemijo, 16. 3. 2020 pa je sledil »t. i. lockdown« oz. zaprtje javnega življenja. Tega dne je bilo v Sloveniji potrjenih 276 primerov okužb. Uradni zaključek epidemije v Sloveniji je bil 31. 5. 2020. Prišlo je do odprave zaprtja javnega življenja na več področjih. S tem se je odpravil zgolj pravno formalni koncept epidemije, medtem ko je virusna bolezen še vedno prisotna. V obdobju med 4. 3. 2020 in 31. 5. 2020 se je v državi okužilo 1.472 oseb oz. 0,07 odstotkov populacije (Covid-19 Sledilnik), od katerih je umrlo 108 oseb².

Dogajanje je sprožilo obsežne aktivnosti na področju kriznega upravljanja in vodenja ter z njima povezanega kriznega komuniciranja na državni ravni ter posledično na ravni radiotelevizije Slovenija (v nadaljevanju RTV Slovenija) kot krovne organizacije in televizijskega arhiva in dokumentacije (v nadaljevanju TV-arhiv) kot njenega sestavnega dela. Pomen TV-arhiva je po zakonu o RTV Slovenija (v nadaljevanju ZRTVS-1) zagotavljanje arhiviranja oddaj lastne produkcije, hkrati pa mora zagotavljati podporo programskim službam za nemoteno poslovanje s pripravo arhivskega televizijskega gradiva.

V raziskavi se bomo osredotočili na delovanje TV-arhiva RTV Slovenija v izrednih razmerah, katere vir ogrožanja povezujemo s krizo epidemije COVID-19, ki predstavlja zdravstveni epidemiološki vidik varnosti³.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

Hermann, Rosenthal, Hart, Holsti, Stern, idr. (v Malešič, 2004) podajajo različne definicije krize, skupno vsem pa je, da je kriza ogrožanje vrednot, ki vsebuje omejen čas za odločanje ali ukrepanje ter povzroča presenečanje ali negotovost.

Po Malešiču ima vsaka kriza »specifične značilnosti, vse krize pa imajo tudi veliko skupnega. V krizi odločevalci na različnih vladnih ravneh zaznajo ogrožanje temeljnih vrednot in norm ali pa ogrožanje njihovega položaja vodilnih javnih uslužbencev. Kriza ponuja omejen čas za oblikovanje politike in sprejemanje odločitev. In navsezadnje, kriza postavlja odločevalce pod velik stres in jih prisili, da sprejemajo odločitve v negotovih razmerah, v katerih dogodki prehitevajo drug drugega« (2004, str. 11).

Krize imajo naslednje »skupne značilnosti:

- ogroženost temeljnih vrednot (npr. ozemeljske celovitosti, pravne države, temeljnih človekovih pravic, človeških življenj, materialnih dobrin, varnosti itd.);
- zelo omejen razpoložljiv čas za odločanje v razmerah, ki so presenetile ali celo šokirale organe upravljanja in vodenja (kritičnost vpliva na čas za ukrepanje, saj si dogodki hitro sledijo in se hitro odvijajo);

² Do 26. 7. 2020 je število okuženih naraslo na 2.028 in umrlih na 116 (Covid-19 Sledilnik).

³ Krize so posledica vojaškega vidika ogrožanja, naravnih katastrof, migracij, notranje varnosti, epidemije, idr. Pod epidemiološkim vidikom varnosti razumemo vpliv epidemij na varnost države in državljanov.

- negotovost razmer (razmere se naglo spreminjajo, na nastanek in razvoj kriznih razmer pa vplivajo notranji in/ali zunanji vzroki);
- večpodročna in večsmerna posledičnost posamezne odločitve, pri čemer je dopustnost napačnih odločitev minimalna ali pa je sploh ni;
- omejena uporabnost preteklih informacij za odločanje in sredstev, na katere se je mogoče pri izbiri ukrepov nasloniti;
- omejena razpoložljivost primernih obstoječih informacijskih virov za odločanje;
- nenehno in nepričakovano pojavljanje vedno novih znamenj in značilnosti krize;
- intenzivnejši notranji in zunanji nadzor nad odločitvami;
- možnost oviranja tistih, ki so za krizo odgovorni;
- neprestana psihična obremenitev odločevalcev z malo priložnostmi za popuščanja in sprostitev« (Malešič 2004, str. 12–13).

Na krizo se navezuje krizno upravljanje in vodenje, po Boin in Hart (v Malešič, 2004, str. 14) ga lahko definiramo »kot oblikovanje postopkov, dogovorov in odločitev, ki vplivajo na potek krize, in obsega organizacijo, priprave, ukrepe in razporeditev virov za njeno obvladovanje«.

»Raziskave so pokazale, da je ena najboljčutljivejših točk kriznega upravljanja in vodenja komuniciranje, ki se odraža tudi v (ne)uspehu nekaterih drugih prvin tega procesa, kakor so preventiva in priprave na krizo, vodenje, odločanje ter politično-organizacijsko sodelovanje in konflikt« (Malešič, 2006, str. 293). Tako imajo v procesu kriznega upravljanja in vodenja vse večjo vlogo množični mediji, »saj vplivajo na pogled javnosti na krizni dogodek sam in na s tem povezano krizno upravljanje« (Malešič, 2006, str. 293).

Različni avtorji (Robert in Lajtha, 2002, Hansen in Stern, 2001, Brandstrom in Malešič, 2004, Marra, 1998, Coombs, 1999 in drugi) »opozarjajo na povezanost med uspešnim kriznim komuniciranjem in učinkovitim kriznim upravljanjem ter vodenjem. Pri tem opozarjajo na nujnost proaktivnosti oblasti pri komuniciranju z javnostmi, na objektivnost, verodostojnost, odprtost in druge značilnosti uspešnega kriznega komuniciranja. Opozarjajo na nujnost organiziranja in načrtovanja procesa kriznega komuniciranja ter na oblikovanje njegovih strategij in taktik« (v Malešič idr., 2006, str. 80).

Namen kriznega komuniciranja natančno opredeli Bernstein, »ki pravi, da je krizno komuniciranje namenjeno spremembi zavesti javnosti⁴, večji učinkovitosti upravljalškega napora, informiranju in izobraževanju, vzpostavitvi verodostojnosti in ugleda organizacije, oblikovanju sočutne in solidarne javnosti ter zmanjšanju negotovosti« (Malešič, 2006, str. 296).

Strategija kriznega komuniciranja poteka na dveh nivojih; prvi nivo so državne institucije, drugi nivo pa je strategija znotraj organizacije. Krizno komuniciranje lahko razdelimo na komuniciranje pred, med in po krizi. Pred krizo je pomembno vedeti, na kakšen način se aktivirajo akterji kriznega upravljanja v organizaciji in na kakšen način poteka komunikacija med vodstvom ter zaposlenimi. Med krizo je izredno pomembno, da se podajajo samo preverjene informacije in se hkrati popravljajo različna poročila. Po krizi je potrebno podati preverjene podatke o posledicah krize, evalvirati strategijo kriznega komuniciranja med krizo in pripraviti strategijo za prihodnje krize.

Osrednja televizijska hiša v državi, RTV Slovenija, je po ZRTVS-1 javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. RTV Slovenija mora po 4. členu ZRTVS-1 v svojih pro-

4 Javnost lahko razdelimo na splošno javnost, prizadeto javnost, notranjo javnost (akterji kriznega upravljanja in vodenja) ter tujo ali mednarodno javnost.

gramih med drugim informirati »o pomembnejših vprašanjih varnosti ljudi, varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter obrambi države, vključno z vprašanji delovanja institucij mednarodne skupnosti, v katere je včlanjena Republika Slovenija, ter posreduje nujna obvestila v zvezi z ogroženostjo ljudi, premoženja, kulturne dediščine in okolja« (ZRTVS-1). Za svoje delovanje v izrednih razmerah RTV Slovenija potrebuje tudi TV-arhiv, ki je v ta namen dolžan opravljati svoje naloge v skladu z navodili vodstva in zakonskimi opredelitvami. V ta namen je sprejet načrt poslovanja v izrednih razmerah, na podlagi katerega se v skladu z Uredbo o kriterijih za razporejanje državljanov na obrambno dolžnost in v skladu z obrambnim načrtom Javnega zavoda RTV Slovenija ter na podlagi zapisnika o inšpekcijskem pregledu na področju civilne obrambe, ki je potekal v maju 2003, določijo zaposleni na delovno dolžnost (svoje delovno mesto v mirnodobnem stanju). Po Zakonu o obrambi se določa, da se delovna dolžnost izvršuje le v vojnem ali izrednem stanju (Seznanitev zaposlenih o razporeditvi na delovno dolžnost, 2003). Zaradi teh določil mora RTV Slovenija opravljati svojo dejavnost tudi v izrednih razmerah.

Razglasitev epidemije je povzročila izredne razmere tako v državi kakor tudi na RTV Slovenija. Odločitve o ravnanju so bile podvržene kompleksni situaciji, s katero smo se tako v novejši zgodovini države in na RTV Slovenija srečali na začetku devetdesetih let. Prvi takšen primer je bila Vojna za Slovenijo⁵. Vidna razlika med epidemijo COVID-19 in vojno v Sloveniji je bila v stopnji koordiniranosti⁶ akterjev kriznega vodenja in upravljanja⁷. Kot pravi Malešič (2008, str. 116), je bila ob vojaški agresiji na Slovenijo velika stopnja koordiniranosti, kar je bila posledica daljših priprav, medtem ko je epidemija Slovenijo doletela nepričakovano in ni jasnih posledic krize. Za akterje kriznega upravljanja in vodenja na RTV Slovenija lahko v prvi fazi odzivanja na krizo štejemo vodstvo in službo za varnost in zdravje pri delu, v drugi fazi pa vodje oddelkov programskih služb⁸.

3 ZASNOVA RAZISKAVE

V raziskavi bomo prikazali primer študije upravljanja in vodenja TV-arhiva v času kriznih razmer v državi zaradi epidemije COVID-19 z vidika kriznega upravljanja in vodenja.

Z raziskovalnim vprašanjem, kako je vplivala kriza na upravljanje in vodenje TV-arhiva, želimo prikazati odziv na spremembe poslovnih ciljev TV-arhiva pri zagotavljanju nemotenega delovanja RTV Slovenija ter nanizati smernice za delovanje TV-arhiva v primeru prihodnjih nepričakovanih kriz oz. izrednih razmer.

3.1 METODOLOGIJA

Pri raziskavi smo uporabili singularno študijo primera kot kvalitativni in kvantitativni metodološki pristop. Kvalitativni pristop⁹ se je kazal v raziskavi upravljanja in vodenja

5 Vojna za Slovenijo ali desetdnevna vojna (27. 6. 1991 – 4. 7. 1991) je bil vojaški spopad med slovensko Teritorialno obrambo in policijo ter jugoslovansko vojsko. Vojna se je zaključila 7. 7. 1991 z Brionskim sporazumom, po katerem je bila določena prekinitev spopadov. Oktobra istega leta je jugoslovanska vojska zapustila teritorij Slovenije.

6 Stopnja koordiniranosti akterjev vodenja in upravljanja je stopnja priprav ter priprava ukrepov v krizi.

7 Akterji kriznega vodenja in upravljanja so po Grošlju (2004, str. 21) tisti akterji, ki so neposredno vključeni oz. so del kriznega vodenja in upravljanja neke krize. Običajno govorimo o državnih organih in institucijah, lahko pa govorimo tudi o predstavnikih civilne družbe.

8 Programske službe na RTV Slovenija so: predvajanje programa, koordinacija programa, prevajalci in lektorji, uredništva ter TV-arhiv.

9 »Za kvalitativno raziskovanje je značilna interpretativna paradigma, poudarek je na proučevanju subjektivnih doživetij posameznika in na ugotavljanju pomena, ki ga posameznik pripisuje posameznim dogodkom« (Starman, 2013, str. 69).

organizacije v krizi na nivoju krovne organizacije in organizacijske skupine. Pri analizi primera smo z analizo primarnih in sekundarnih pisnih virov, kot so ukazi, sklepi, navodila, idr. analizirali teoretična izhodišča in dejavnosti organizacije ob nastanku kompleksne krize¹⁰. Na podlagi rezultatov smo pregledali preslikavo teoretičnih raziskav varnostnih kriz na praktično raven. Z uporabo izkustvene metode bomo prikazali vpliv odločitve organov upravljanja in vodenja krize v državi ter generalnega vodstva RTV Slovenija na delo TV-arhiva. Kvantitativni pristop se je uporabil pri časovni primerjalni analizi arhivskih dejavnosti med letoma 2019 in 2020.

Pri raziskavi smo se osredotočili na pripravo in izvedbo kriznih načrtov dela TV-arhiva v izrednih razmerah. Pokazali bomo prednosti in slabosti delovanja arhiva v kompleksni krizi.

3.2 OMEJITVE RAZISKAVE

Raziskava je potekala v času izrednih razmer. Situacija se je iz dneva v dan spreminjala, kar je značilno za kompleksne varnostne krize, zato so se določeni rezultati ovrgli oz. so se izkazali za neprimerne že skozi potek raziskave. Kot omejitve raziskave lahko omenimo tudi objektivnost, ker ne moremo pričakovati izključitev vseh osebnih teženj in hotenj raziskovalca.

4 ŠTUDIJA PRIMERA: DELOVANJE TV-ARHIVA V ČASU EPIDEMIJE COVID-19

4.1 UKREPI RTV SLOVENIJA

RTV Slovenija je sprejela različne ukrepe; prvi ukrep je bil sprejet 24. 2. 2020. Z njim so se uvedli prvi preventivni ukrepi za preprečevanje okužb s tem, da so se po različnih lokacijah RTV Slovenija namestili razkuževalniki. 27. 2. 2020 so bila podana navodila za preprečevanje okužb po priporočilih Nacionalnega inštituta za javno zdravstvo (v nadaljevanju NIJZ)¹¹, vzpostavljena je bila interna telefonska številka za vprašanja v zvezi z aktualnimi preventivnimi ukrepi in varovanjem zdravja pri delu na RTV Slovenija, podani so bili napotki in usmeritve za ravnanje v skladu s trenutno veljavnimi navodili pristojnih institucij ter razpoložljivimi kontakti za prijavo okužbe na delovnem mestu.

Naslednji korak je bila nabava zaščitne opreme (razkužila za roke, zaščitne maske, razkužila za opremo idr.) in določitev minimalne razdalje najmanj 1,5 metra. Uvedlo se je dodatno čiščenje delovnih prostorov, predvsem rizičnih predelov za stike, kot so: kljuke, stikala, gumbi za priklic dvigala idr.

10 Za epidemija COVID-19 lahko govorimo, da je kompleksna kriza, saj deluje preko nacionalnih meja in zahteva mednarodno sodelovanje in povezanost različnih akterjev kriznega upravljanja in vodenja, ker kompleksna kriza presega pravne in funkcionalne zmožnosti akterjev (Prezelj, Malešič, 2016).

11 Pri preprečevanju okužbe z virusom SARS-CoV-2 je tako kot pri drugih nalezljivih boleznih, ki povzročajo okužbe dihal, priporočljivo upoštevati naslednje vsakodnevne preventivne ukrepe:

- Izogibamo se tesnim stiskom z ljudmi, ki kažejo znake nalezljive bolezni.
- Ne dotikamo se oči, nosu in ust.
- V primeru, da zbolimo, ostanemo doma.
- Upoštevamo pravila higiene kašlja.
- Redno si umivamo roke z milom in vodo.
- V primeru, da voda in milo nista dostopna, za razkuževanje rok uporabimo namensko razkužilo za roke. Vsebnost alkohola v razkužilu za roke naj bo najmanj 60%. Razkužilo za roke je namenjeno samo zunanji uporabi. Sredstva za čiščenje/razkuževanje površin niso namenjena čiščenju/razkuževanju kože.
- Glede na trenutno epidemiološko situacijo splošna uporaba zaščitnih mask ni potrebna.
- V času povečanega pojavljanja okužb dihal se izogibamo zaprtih prostorov, v katerih se zadržuje veliko število ljudi. Poskrbimo za redno zračenje zaprtih prostorov.

Vzpostavljen je bil tudi protokol v primeru suma na okužbo:

PROTOKOL V PRIMERU SUMA OKUŽBE S KORONAVIRUSOM

1. OSEBA Z VIDNIMI ZNAKI SUMA OKUŽBE JE NA RECEPCIJI/VHODU V RTV

- Receptor/varnostnik jo vljudno ustavi (na varni razdalji 1,5 m) in ji predlaga, da bi si s termometrom, ki je v recepciji, izmerila temperaturo.
- Če ima visoko temperaturo (nad 37,5 stop. Celzija), ji pove, da ne more vstopiti, ker obstaja sum na možnost okužbe s koronavirusom.
- Osebi posreduje zaščitno masko in jo napoti v izolacijsko sobo.
- Oseba sama pokliče svojega osebnega zdravnika oz. eno od telefonskih števil, ki so na voljo, kjer dobi nadaljnja napotila.
- Receptor/varnostnik o dogodku obvesti komunikatorja.
- Komunikator o primeru obvesti vodjo Službe zdravja in varnosti pri delu in vodstvo zavoda.
- Izolacijska soba se po odhodu okužene osebe razkuži. Za to je pristojna Služba zdravja in varnosti pri delu.

2. OSEBA Z VIDNIMI ZNAKI SUMA OKUŽBE JE ŽE V PROSTORIH RTVSLO/PISARNI

- Oseba pokliče interno telefonsko številko xxxx, ostale osebe pa zapustijo prostor.
- Komunikator pisno zabeleži klic osebe z znaki okužbe in ji sporoči, naj počaka v prostoru, kjer se nahaja/pisarni, kamor ji bodo dostavili zaščitno masko.
- Komunikator o klicu obvesti pristojne v Službi zdravja in varnosti pri delu in vodstvo zavoda.
- Komunikator poskrbi za dostavo maske, kar opravi dežurni gasilec, ki si nadene masko in rokavice.
- Okuženo osebo po prejemu maske napotimo v izolacijsko sobo, kjer si lahko izmeri temperaturo. Na poti do izolacijske sobe naj bo sama!
- Oseba sama pokliče svojega osebnega zdravnika oz. eno od telefonskih števil, ki so na voljo, kjer dobi nadaljnja napotila.
- Soba/pisarna, pot med sobo in izolacijsko sobo in izolacijska soba se po odhodu okužene osebe razkužijo. To je v pristojnosti Službe zdravja in varnosti pri delu.
- Prostor in uporabljena službena oprema ostanejo do prejema rezultatov testiranja zaprta. V kolikor je uporaba nujna za odvijanje delovnega procesa, se oprema razkuži z razkužilom. V kolikor je rezultat testiranja na okužbo pozitiven, pooblaščen osebni Službe zdravja in varnosti pri delu takoj naroči dezinfekcijo prostorov, kjer se je oseba nahajala.
- Zaposleni, ki so bili v bližini ali stikih, prejmejo navodila s strani NIJZ in jih upoštevajo.

3. OSEBA JE V PROSTORIH RTV IN NE KAŽE VSEH SPECIFIČNIH ZNAKOV OKUŽBE, ČEPRAV OBSTAJA MOŽNOST, DA BI SE OKUŽILA

- Oseba sama pokliče osebnega zdravnika oz. eno od razpoložljivih telefonskih števil, kjer dobi nadaljnja napotila.
- Oseba nato zapusti prostore RTV Slovenija.

4. ZMANJŠAJMO ŠTEVILO OSEB, KI BI JIH SICER SNEMALI V STUDIJIH

V kolikor je le mogoče, naj se izjave snemajo pred stavbo ali v službeni avli, pri čemer se gostom omogoči neposredni vstop v službeno avlo. Za vstop poskrbi gostitelj. Ustrezne službe v avli namestijo premična ozadja. V času nevarnosti okužbe vas prosimo, da v prostore RTV Slovenija ne vabite zunanjih gostov, če to ni nujno. V primeru razgovorov

ali prevzemov materialov to opravite pred stavbo. Ta navodila morajo biti dostopna na vidnih mestih v vseh tajništvi in na recepcijah RTV Slovenija. Tajništva prosimo, da protokol aktivnosti v primeru suma okužbe s koronavirusom razobesijo na vidnih mestih. Služba za komuniciranje RTV Slovenija (po elektronski pošti, 12. 3. 2020).

4.2. UPRAVLJANJE IN VODENJE TV-ARHIVA V IZREDNIH RAZMERAH

Priprave na izredne razmere so na RTV Slovenija stekle razmeroma hitro, na prvem operativnem sestanku, dne 27. 2. 2020, so vodje programskih služb prejele nalogo, da na oddelkih načrtujejo poslovne procese v primeru delovanja v izrednih razmerah.

Pri pripravi načrta TV-arhiva za delovanje v izrednih razmerah je bil prvi korak opis stanja. V ta namen smo pregledali kadrovsko strukturo zaposlenih in njihove delovne naloge v običajnih razmerah. TV-arhiv ima skupaj 19 zaposlenih, od tega je 12 dokumentalistov raziskovalcev, trije so arhivarji, en zaposlen je zadolžen za zunanja naročila, en za popis oddaj na starih nosilcih, foto-arhivar je zadolžen za fotografski arhiv in vodja oddelka.

Delovne naloge zaposlenih so razdeljene glede na delovno mesto, ki ga zaposleni zasedajo:

a) Dokumentalist raziskovalec:

- raziskovanje in izbiranje gradiva za programske projekte,
- pridobivanje, selekcioniranje arhivskega in dokumentarnega gradiva,
- analitično obdelovanje gradiva, klasificiranje, indeksiranje in ustvarjanje podatkovnih zbirk,
- raziskovanje na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom,
- pripravljanje gradiva iz arhiva za prispevke,
- strokovna obdelava izvorno digitalnega gradiva.

b) Zunanja naročila:

- komunikacija z zunanjimi naročniki,
- priprava vlog za uporabo dokumentarnega in arhivskega gradiva televizije Slovenija,
- priprava pogodb za zunanje naročnike,
- omogočanje ogledov naročenega gradiva,
- koordinacija presnemavanja gradiva na nosilce za naročnike.

c) Popis oddaj na starih arhivskih nosilcih:

- pregled vsebine oddaje na kasetah,
- popis vsebine.

d) Foto-arhivar:

- skeniranje foto filmov,
- poizvedba fotografij.

e) Vodja oddelka:

- načrtovanje, organiziranje, usklajevanje in nadziranje dela,
- opravljanje najzahtevnejših strokovnih del v okviru delovnega področja,
- pripravljanje strokovnih podlag in navodil,
- predlaganje in uvajanje novih metod, tehnik in načinov dela,

- posredovanje znanj s seminarjev in delavnic sodelavcem,
- sodelovanje pri pripravi razvojnih načrtov oddelka,
- vodenje projektov,
- izdelava analiz in pripravljanje poročil,
- izvajanje rednih letnih razgovorov z zaposlenimi (Opis delovnih mest JZ RTV Slovenije).

Naslednji korak je bil pregled delovnih nalog TV-arhiva kot organizacijske enote, med katerimi smo določili področja delovanja v času izrednih razmer:

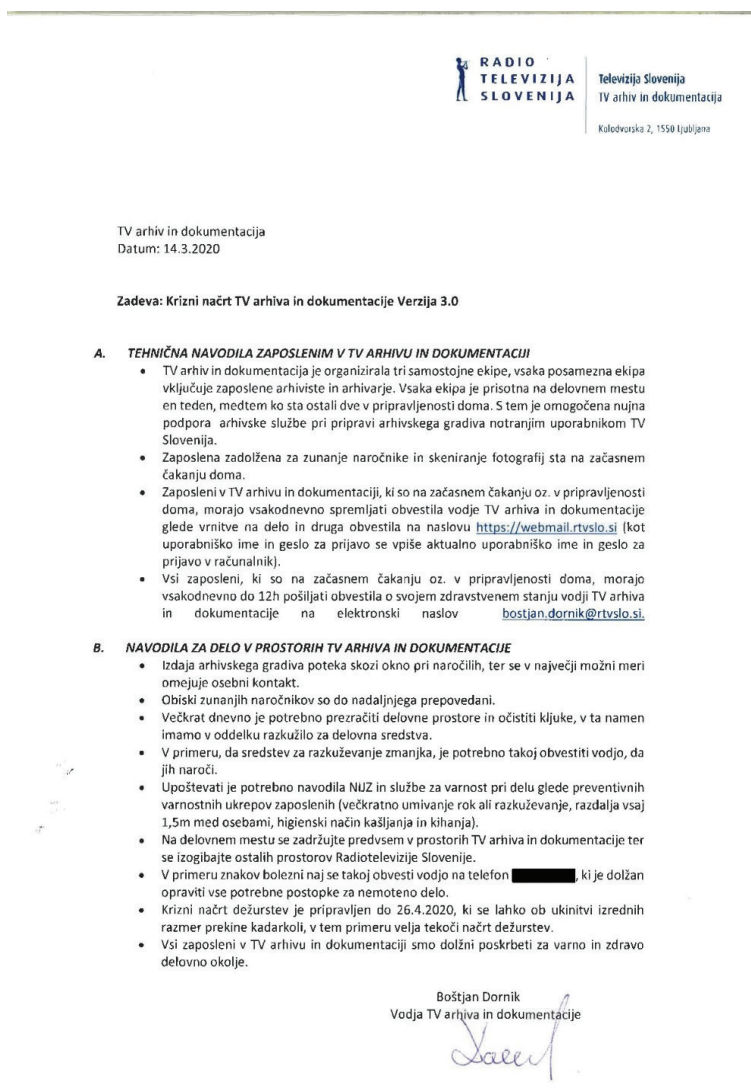
- digitalni in analogni prevzem arhivskega gradiva,
- strokovna obdelava gradiva,
- izdaja gradiva notranjim uporabnikom.

V okviru področij smo določili prioritete naloge. Primarna naloga RTV Slovenija v izrednih razmerah je obveščanje javnosti, zato je TV-arhiv določil, da bo primarno delo podpora informativnemu uredništvu z izdajo gradiva notranjim naročnikom. Sekundarna delo pa digitalni in analogni prevzem arhivskega gradiva ter njegova strokovna obdelava, kot sta popis in arhiviranje. Delovne naloge, kot so zunanja naročila, popis oddaj na starih arhivskih nosilcih ter digitalizacijo fotografij, smo opredelili za postranske dejavnosti v izrednih razmerah, zato smo v prvi fazi načrta prekinili te dejavnosti.

Na podlagi zgornjih ugotovitev smo v prvi fazi načrtovali tako kot prikazuje slika 1.1. Določili smo dve delovni skupini zaposlenih tako, da so se lahko opravljale prioritete naloge na zgoraj opredeljenih področjih. V vsaki skupini so bili dokumentalisti raziskovalci in arhivarji. Po načrtu naj bi se obe skupini menjavali na sedem dni, ena skupina bi bila na delovnem mestu, druga na čakanju doma. Strategija tega načrta je slonela na operativni in zaledni skupini, ki se med seboj lahko hitro izmenjujeta. Določili smo še vodje skupin, in zaposlene, ki bi lahko delo opravljali na domu s pomočjo oddaljenega dostopa. Za zaposlene z malimi otroki smo določili popoldanski delovni čas. V prvi fazi načrtovanja smo pripravili tudi skupine, ki bi bile trajno nastanjene na delovnem mestu v primeru velike ekspanzije virusnega obolenja. Vseskozi je obstajala možnost naselitve zaposlenih za daljši časovni rok (v ta namen je RTV Slovenija pripravila ležišča) na delovnem mestu. V primeru večjega števila okuženih smo pripravili dve delovni skupini, od katerih naj bi ena fizično dežurala 24 ur dnevno po sedem dni na delovnem mestu. Prav tako smo po vrstnem redu določili tri namestnike vodje v primeru nezmožnosti za opravljanje vodenja in upravljanja oddelka. Določili smo tudi sistem razkuževanja prostorov in prepovedali sestanke z zunanjimi naročniki.

V drugi fazi načrtovanja smo zaradi hitrega prenosa okužbe spremenili sistem oblikovanja skupin, odločili smo se, da raje kreiramo tri skupine s ciljem izdaje gradiva notranjim uporabnikom. V vsako skupino smo določili od tri do štiri dokumentaliste raziskovalce in enega arhivarja. Strategija treh skupin je slonela na tem, da bi v primeru okužbe eno skupino poslali v štirinajstdnevno karanteno, drugi dve pa bi nemoteno opravljali svoje delo. Takšna organizacija skupin je ostala do zaključka epidemije in se je izkazala za učinkovito.

Poleg tega smo (glej sliko 1.2) pripravili tehnična navodila, kjer smo opredelili delovni proces skupin, pripravljenost na delo, zdravstvena navodila za delo idr. Zaradi pomanjkanja tehničnih možnosti do oddaljenih dostopov smo ukiniti skupino za oddaljeni dostop.

Slika 1.2: Krizni načrt V 3.0 (lasten vir)

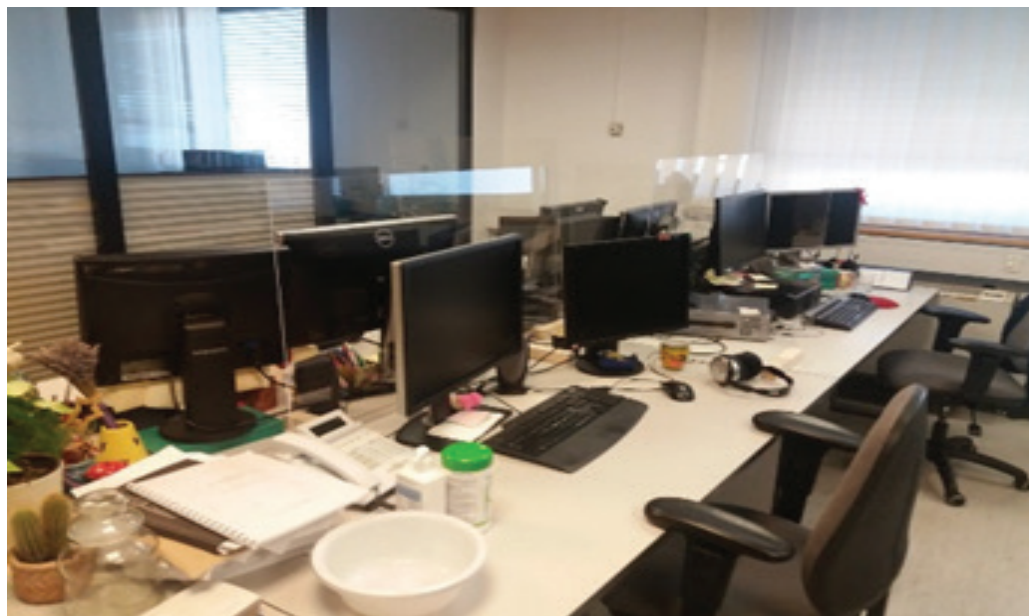
Komunikacija v krizi je potekala predvsem preko elektronskih sporočil in telefonov s strani službe za komuniciranje in vodje oddelka. Problem kriznega komuniciranja leži v zelo negotovih razmerah, saj se je situacija spreminjala iz dneve v dan (tudi iz ure v uro), zato je bilo komuniciranje velikokrat nasprotujoče, npr. en dan so veljale ene usmeritve, naslednji dan pa druge.

Poleg ukrepov, ki jih je pripravila RTV Slovenija, je TV-arhiv pripravil tudi svoje ukrepe. Najprej je bil prepovedan vstop v prostore TV-arhiva vsem zunanjim naročnikom, kasneje pa je bila sprejeta enaka odločitev tudi za notranje naročnike. Za namen njihove izposoje je bilo potrebno počakati pred vrati oz. okencu za naročila, saj je bil naš cilj zmanjšati neposredne kontakte (glej sliko 1.3).

Slika 1.3: Primer sprejema naročil za notranje uporabnike (lasten vir)

Naslednji korak je bila fizična zaščita prostorov v skladu s priporočili NIJZ. Ker v skupnem prostoru svoje delo opravlja enajst dokumentalistov raziskovalcev, med njimi pa ni mogoče fizično ločiti prostor na oddaljenost 1,5m, smo pregradili delovna mesta s pleksi steklom (glej sliko 1.4). S tem ukrepom smo zagotovili vrnitev zaposlenih na delovno mesto ob uradnem zaključku epidemije.

Slika 1.4: Primer razmejitve delovnih mest s pleksi steklom (lasten vir)

V obdobju izrednih razmer je bilo delo TV-arhiva usmerjeno na primarno in sekundarno delo:

- **Delo z notranjimi naročniki**

V obdobju epidemije smo izdali 650 naročil v 52 delovnih dneh oz. povprečno 12,5 naročil dnevno. Posebnost je bila v tem, da je bilo izdanih enkrat več naročil kot v običajnih razmerah, od teh je bila večina za potrebe informativnega programa. Izdaja arhivskega gradiva se je v mesecu aprilu in maju 2020 preusmerila tudi na pripravo arhivskega gradiva za Evropsko radiodifuzno zvezo (v nadaljevanju EBU) z namenom izmenjave oddaj med članicami¹². Zaradi odločitev televizijskih hiš, da v času epidemije prekinejo snemanje novih oddaj, se je s tem pojavil primanjkljaj novih oddaj.

- **Digitalni in analogni prevzem arhivskega gradiva ter njegova strokovna obdelava**

Poleg preventivnih ukrepov je bil eden večjih ukrepov prekinitev snemanja novih oddaj. Ta ukrep je neposredno vplival na TV-arhiv z dveh vidikov, in sicer: na eni strani se je zmanjšal dotok novih oddaj za strokovno obdelavo in trajno arhiviranje, na drugi strani pa je bilo potrebno zapolniti programski čas. Ob nastanku izrednih razmer se je pričakovalo, da bo stanje kratkotrajno in na podlagi tega smo pripravili v TV-arhivu načrt, kjer je bilo primarno delo predvsem izposoja za notranje naročnike. Po enem mesecu je zaradi prekinitve snemanj stekel postopek digitalizacije starejših posnetkov (v osnovi so že popisani, vendar v starem sistemu) za potrebe predvajanja programa, s čimer se je drastično povečal dotok oddaj za strokovno obdelavo v digitalni arhiv. Zaradi vzpostavitve skupin in s tem povezanim manjšim številom dokumentalistov raziskovalcev, ki skrbijo za strokovno obdelavo in trajno arhiviranje, so se oddaje kopičile na arhivskem strežniku in s tem zmanjševale prostor na diskovnem polju.

V trimesečnem obdobju smo prevzeli 2.786 in strokovno obdelali ter trajno arhivirali 1.507 oddaj, v enakem obdobju lani smo prevzeli 2.813 oddaj in strokovno obdelali ter trajno arhivirali 2.895 oddaj (glej tabelo 1.1.).

12 Članice EBU so evropske nacionalne televizijske hiše.

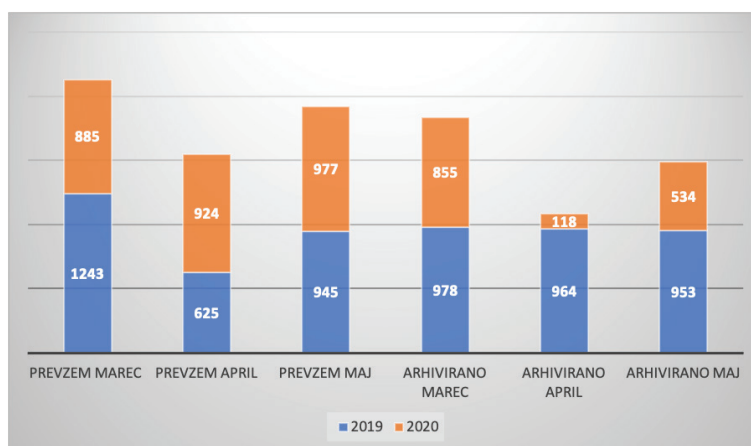

Tabela 1.1.: Primerjalni pregled prevzema in arhiviranja marec–april 2019 in 2020

Podatki kažejo, da je v obdobju izrednih razmer število prevzetega arhivskega gradiva naraščalo. Drastičen upad se kaže pri arhiviranju, če primerjamo mesec marec 2020 z aprilom 2020. Povečanje števila arhiviranih oddaj v maju 2020 je rezultat sprejetega ukrepa za povečanje aktivnosti pri strokovni obdelavi in posledično trajnem arhiviranju oddaj.

V običajnih razmerah se je v istem časovnem obdobju strokovno obdelalo in trajno arhiviralo 965 oddaj mesečno, medtem ko sta se v izrednih razmerah arhivirali zgolj 502 oddaji mesečno oz. kar 48 odstotkov manj. Še posebno velika razlika je bila v mesecu aprilu 2020, ko se je arhiviralo zgolj 12 odstotkov oddaj glede na mesec april 2019.

Medtem ko skupni seštevek prevzetih oddaj kaže na veliko razliko v številu prevzetih oddaj v mesecu marcu 2019 in 2020, pa v drugih dveh mesecih ni bilo večjih sprememb. Podrobnejša slika kaže, da je povečanje števila prevzetih oddaj v mesecu aprilu in maju 2020 predvsem posledica digitaliziranja starejših oddaj.

5 ZAKLJUČKI

Raziskava delovanja TV-arhiva v času krize COVID-19 ter z njo povezanih izrednih razmer je potrdila teoretična izhodišča krize, saj smo se vseskozi ukvarjali s spremembami kriznih načrtov, ki so bile posledica negotovih razmer in omejenosti časa za odločanje. Upravljanje in vodenje v izrednih razmerah sta pokazala veliko negotovost razmer in stalno prilagajanje situaciji. Rešitev za delo s tremi skupinami se je izkazala za učinkovito v primeru eventualnih okužb in nemotenega poslovanja, medtem ko pa nam je po drugi strani primanjkovalo dokumentalistov raziskovalcev za strokovno obdelavo in trajno arhiviranje arhivskega gradiva. Za izredne razmere v prihodnosti je smiselno pripraviti načrt dela, s katerim bi premostili težave strokovne obdelave arhivskega gradiva, pa naj bo to delo od doma ali stalna prisotnost na delovnem mestu.

Določitev primarnih in sekundarnih delovnih nalog je bila na začetku pravilna, ampak se je ob dolgotrajnosti krize izkazalo, da je bilo potrebno prioritete spremeniti ter se osredotočiti tudi na strokovno obdelavo gradiva ter trajno arhiviranje.

Na podlagi izkušenj je potrebno pripraviti izredni načrt dela v primeru drugega vala oz. drugih izrednih razmer. Prioriteta pri delu TV-arhiva ne sme biti samo podpora notranjim naročnikom oz. informativnemu programu, ampak je potrebno delovne naloge razširiti na:

- **Strokovno obdelavo arhivskega gradiva:** arhivsko gradivo je potrebno popisovati sproti, da se izognemo pomanjkanju popisanega arhivskega gradiva na aktualno temo. V tem času se je namreč zgodilo, da je prišlo do pomanjkanja gradiva na temo COVID-19, ki je bilo najbolj aktualno in iskano.
- **Trajno arhiviranje:** potrebno je trajno arhivirati arhivsko gradivo tudi v izrednih razmerah, ker ima TV-arhiv na diskovnem polju prostora za prevzem gradiva za dva meseca.
- **Podpora zunanjim naročnikom:** poleg podpore pri izdaji arhivskega gradiva notranjim uporabnikom je potrebno upoštevati tudi zunanje uporabnike, kot so npr. EBU in druge televizijske hiše s ciljem izmenjave oddaj zaradi prekinitve snemanja novih.

Raziskava delovanja TV-arhiva nam je pokazala, da lahko TV-arhiv opravlja svoje delo v času izrednih razmer in da je ena izmed pomembnejših organizacijskih enot znotraj RTV Slovenija, saj skrbi tako za pripravo arhivskega gradiva za potrebe informiranja javnosti, kakor tudi za dopolnjevanje programskih vsebin.

LITERATURA

- Covid-19 Sledilnik*. Pridobljeno na <https://covid-19.sledilnik.org/sl/stats> (2. 6. 2020).
- Grošelj, K. (2004). *Kognitivno-institucionalna analiza kriznega upravljanja in vodenja: (primer nesreč v Sloveniji) (Magistrsko delo)*. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana. Pridobljeno s http://dk.fdv.uni-lj.si/delamag/mag_Groselj-Klemen.PDF (2. 7. 2020).
- Malešič, M. (2004). *Krizno upravljanje in vodenje v Sloveniji, izziv in priložnost*. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
- Malešič, M. (2006). Teorija kriznega komuniciranja. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami*, št. 20, str. 293–300. Ministrstvo za obrambo : Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Ljubljana. Pridobljeno s http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2006/malesic_2.pdf (12. 5. 2020).
- Malešič, M. (2008). Odzivanje na kompleksno varnostno krizo v Sloveniji: norma, struktura in funkcija. *Teorija in praksa, revija za družbena vprašanja, letnik 45, številka 1/2*, str. 113–128. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana. Pridobljeno s <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-QRZEDH1G/03d4a989-15b1-4e91-aef7-610d8c36f998/PDF> (22. 5. 2020).
- Malešič, M., Bašič-Hrvatina, S. in Polič, M. (2006). *Komuniciranje v krizi*. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
- Prezelj, I., Malešič, M. (2016). Krizno upravljanje in vodenje: nekatera teoretična izhodišča, empirične ugotovitve in predlogi. V J. Vuga Beršnak (ur.), *Upravljanje kompleksnih kriz v Republiki Sloveniji*, (str. 33–52). Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije. Ljubljana. Pridobljeno s <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MO/Publikacije/Upravljanje-kompleksnih-kriz-v-Republiki-Sloveniji.pdf> (2. 7. 2020).
- Seznanitev zaposlenih o razporeditvi na delovno dolžnost*. (2003). Interni akt RTV Slovenije. Pridobljeno https://mojrtv/osebno/sunintra/Documents/intranet.rtv-slo.si/obvestila/delovna_dolznost.htm (4. 4. 2020).
- Spinelli, A. in Pellino G. (2020). COVID-19 Pandemic: perspectives on an unfolding crisis. V D. C. Winter (ur.). *BJS, European Journal of Surgery and Swiss Surgery*, June 2020, vol. 107. n. 7 (str. 785–787). BJS Society Ltd Published by John Wiley & Sons Ltd. Pridobljeno s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7228411/> (6. 7. 2020).

- Starman, A. B. (2013). Študija primera kot vrsta kvalitativne raziskave. *Sodobna pedagogika*, letnik 64 = 130, številka 1, str. 66–81, 28–43. Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije. Ljubljana. Pridobljeno s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PNAMBICB/3b031764-ec2e-48b0-9f1e-249cd4d25132/PDF> (12. 3. 2020).
- Uredba o kriterijih za razporejanje državljanov na obrambne dolžnosti (2004)*. Uradni list RS, št. 6/97, 42/98, 124/00, 43/03 in 80/04. Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED963> (12.4.2020).
- Zakon o obrambi /Zobr-UPB1/ (1994)*. Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo (30.12.1994). Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2004-01-4405?sop=2004-01-4405> (22.5.2020).
- Zakon o Radioteleviziji Slovenija /ZRTVS-1/ (2005)*. Uradni list RS, št. 96/05 (28. 10. 2005). Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2005-01-4191?sop=2005-01-4191> (22. 5. 2020).

Typology: 1.01 Original scientific research